

Гендерна інклюзія відбудови: аналіз державних будівельних стандартів (ДБН) (ДБН В.1.2-9:2021 БЕЗПЕКА І ДОСТУПНІСТЬ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ)

Вступ

Суттєвою складовою відновлення України є відновлення її інфраструктури. Тому якість будівництва, відповідність норм сучасним вимогам, зокрема, тому, що називається гендерна інклюзія¹ має приділятися особлива увага.

Гендерна інклюзія відбудови забезпечується трансформативним процесом через кожну сферу за допомогою впровадження інструментів експертної участі і впливу та доступу до ресурсів. Трансформативність процесу відновлення означає, що під час відновлення усуваються структурні перешкоди, які унеможлилювали або обмежували доступ певних груп людей (дівчат і хлопців, жінок і чоловіків) до тих чи інших можливостей, закладів, послуг і ресурсів.

Оновлення ДБН здійснюється регулярно як на заміну СНИП (строительные нормы і правила), так і для приведення у відповідність з європейськими нормами. У 2022 році набули чинності 11 нових ДБН та зміни до ще 14 існуючих державних будівельних норм. Зміни, зокрема, стосувалися інклюзивності споруд.

Гендерна інклюзія містить загальні аспекти інклюзивності, проте вона ширша за інклюзивність, яку розглядають зазвичай щодо людей з інвалідністю та/або маломобільних груп населення (МГН).

Мета огляду – визначити необхідні зміни і доповнення до ДБН з метою запровадження гендерної інклюзії відбудови у будівництві.

Цей огляд продовжує аналіз державних будівельних норм².

ДБН В.1.2-9:2021 БЕЗПЕКА І ДОСТУПНІСТЬ ПІД ЧАС ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Цей ДБН підготовлений та затверджений на заміну ДБН В.1.2-9-2008 і в цілому встановлює сучасні норми, які, зокрема, відповідають підходу BBB – Build Back Better («Відбудувати краще, ніж було»).

Ці норми визначають основні положення того, що називається «основною вимогою» щодо забезпечення безпеки і доступності при експлуатації будівель і споруд.

Загальні вимоги визначають основну вимогу в рамках цього документу.

¹ <https://wicc.net.ua/post/genderne-bachennya-vidnovlennya-ukrayiny>

2.2 Основна вимога щодо забезпечення безпеки і доступності при експлуатації стосується унеможливлення та/або зведення до мінімуму можливості виникнення нещасних випадків або ушкоджень людини під час проектування, будівництва, експлуатації та ліквідації об'єктів, які можуть мати місце внаслідок дії наступних небезпечних факторів:

- ковзання, спотикання, падіння;
- удар, зіткнення;
- опіки;
- ураження електричним струмом;
- ураження вибухом;
- обмежена доступність для маломобільних груп населення;
- несанкціонований доступ сторонніх осіб.

Це важлива складова експлуатації будівель і споруд. Вона є частиною практики під назвою «Аудит безпеки територій»,³ яка розвивається Інформаційно-консультативним жіночим центром з 2010 року, а з 2021 року стала частиною Національного плану дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року.⁴

Проте аудит безпеки територій, який на початку мав в Україні назву «Безпечно для жінки – безпечно для всіх», має важливу складову – попередження насильства. Потенційна небезпека від насильства не обмежується несанкціонованим доступом сторонніх осіб, а може також обумовлюватися небезпекою насильницьких дій, які, зокрема, можуть здійснюватися і несторонніми особами (наприклад, мешканцями чи мешканками того ж будинку).

Рекомендація

Доповнити п. 2.2 і викласти у такій редакції.

2.2 Основна вимога щодо забезпечення безпеки і доступності при експлуатації стосується унеможливлення та/або зведення до мінімуму можливості виникнення нещасних випадків або ушкоджень людини під час проектування, будівництва, експлуатації та ліквідації об'єктів, які можуть мати місце внаслідок дії наступних небезпечних факторів:

- ковзання, спотикання, падіння;
- удар, зіткнення;
- опіки;
- ураження електричним струмом;
- ураження вибухом;
- обмежена доступність для маломобільних груп населення;
- несанкціонований доступ сторонніх осіб;

³ <https://wicc.net.ua/category/audyt-bezpeky-terytoriji>

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>

- **безпека насильницьких дій.**

Це тягне за собою зміни і доповнення у п. 3.5, а також доповнення ДБН пп. 4.1.9, 5.9.

Рекомендація

Доповнити п. 3.5 і викласти у такій редакції.

3.5 Критеріями забезпечення основної вимоги безпеки і доступності будівель і споруд під час експлуатації є:

- запобігання ковзання і падіння;
- запобігання удару і зіткнення;
- запобігання опіків;
- запобігання ураження електричним струмом;
- запобігання ураження вибухом;
- забезпечення доступності для маломобільних груп населення;
- запобігання несанкціонованого доступу;
- **запобігання небезпеці насильницьких дій.**

Доповнити ДБН п. 4.1.9

4.1.9 Критичний стан насильницьких дій:

- підвищений ризик насильницьких дій внаслідок конструктивних рішень (гострі кути, довгі стіни), благоустрою (озеленення без достатнього освітлення у темну пору доби), ізольовані частини споруди, тощо.

Доповнити ДБН п. 5.9

5.9 Запобігання небезпеці насильницьких дій

5.9.1 Для запобігання небезпеці насильницьких дій на об'єкті передбачається:

- конструктивні рішення, які збільшують можливість огляду території навколо
- передбачення озеленення та інших декоративних конструкцій з достатнім освітленням у темну пору доби

Резюме

Необхідно провести моніторинг впровадження аудиту безпеки територій з метою доповнення ДБН додатковими аспектами, пов'язаними з безпекою.